

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **G., a.s.** so sídlom K., IČO: X., *zastúpeného Mgr. F.*, advokátom, Advokátska kancelária F., so sídlom K., proti žalovanému: **Prešovský samosprávny kraj**, Nám. Mieru č. 2, Prešov, IČO: 37 870 475, o nároku žalobcu na zaplatenie poplatku z omeškania podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z.z. vo výške 0,2 % za každý deň z omeškania zo sumy 49.269,53 € od 19.12.2002 do 12.2.2008 a o žiadosti Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Grösslingova č. 5, Bratislava na rozhodnutie sporu o právomoc, takto

r o z h o d o l:

Na rozhodnutie o nároku žalobcu na zaplatenie poplatku z omeškania podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z.z. vo výške 0,2 % za každý deň z omeškania zo sumy 49.269,53 € od 19.12.2002 do 12.2.2008 je daná právomoc Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Grösslingova č. 5, Bratislava.

O d ô v o d n e n i e:

Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Grösslingova č. 5, Bratislava (ďalej len „Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou“) podal na Najvyšší súd Slovenskej republiky žiadosť na rozhodnutie sporu o právomoc medzi súdom a úradom podľa § 8a O.s.p. vo veci účastníkov konania G., a.s. Bratislava c/a Prešovský samosprávny kraj, postúpenej mu Okresným súdom v Prešove na základe uznesenia Krajského súdu v Prešove zo dňa 10.9.2009

č.k. 2Cob 25/2009-178 z dôvodu, že podľa jeho názoru daná vec, ktorú súd postúpil úradu nepatrí do právomoci úradu.

Žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 8a O.s.p. rozhodol spor o právomoc medzi súdom a Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou vo veci nároku spoločnosti G., a.s. na zaplatenie poplatku z omeškania podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z.z. vo výške 0,2 % za každý deň z omeškania zo sumy 49.269,53 € od 19.12.2002 do 12.2.2008 tak, že zruší uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 10.9.2009 č.k. 2Cob 25/2009-178 a vec vráti súdu na ďalšie konanie.

V odôvodnení žiadosti poukázal na ustanovenia § 18 ods. 1, písm. a/, bod 3 zákona č. 581/2004 Z.z. a § 85h ods. 3 uvedeného zákona, ktoré ustanovenia citoval. Konštatoval, že úrad môže vydať platobný výmer len na návrh zdravotnej poisťovne, a teda nárok na poplatok z omeškania podľa § 85h ods. 3 zákona č. 581/2004 Z.z. môže na úrade uplatniť len zdravotná poisťovňa. Poukázal na to, že návrh na vydanie platobného výmeru nemôže podať iný subjekt, v danom prípade G., a.s. a to ani v prípade, ak na tento subjekt bola pohľadávka postúpená, ako aj, že vykonávanie verejného zdravotného poistenia je činnosť vo verejnom záujme, pri ktorej zdravotná poisťovňa hospodári s verejnými prostriedkami a neuhradením poistného včas alebo v správnej výške vzniká medzi zdravotnou poisťovňou a platiteľom poistného verejnoprávny vzťah. Uviedol, že podľa jeho názoru predmetná pohľadávka je síce svojím pôvodom pohľadávkou z práva verejného, avšak po jej postúpení súkromnej spoločnosti stráca verejnoprávny charakter, pretože postupník nie je subjektom verejného práva, nevykonáva činnosť vo verejnom záujme a súčasne, že pohľadávka teda bude uhradená súkromnej spoločnosti a nestane sa príjmom zdravotnej poisťovne, pričom predmetná pohľadávka bola postupníkovi postúpená za odplatu, ktorú má postupca, t.j. zdravotná poisťovňa, použiť na úhradu svojich záväzkov, ktoré jej vyplývajú z vykonávania zdravotného poistenia. Dôvodil, že postúpením pohľadávky vznikol medzi spoločnosťou G., a.s. PSK občianskoprávny vzťah, o ktorom má podľa § 7 ods. 1 O.s.p. právomoc rozhodnúť súd.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal žiadosť Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou v zmysle § 8a O.s.p. a dospel k záveru, že nie je dôvodná.

Podľa § 7 ods. 1, 2, 3 O.s.p. v občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

V občianskom súdnom konaní súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci a rozhodujú o súlade všeobecne záväzných nariadení orgánov územnej samosprávy vo veciach územnej samosprávy so zákonom a pri plnení úloh štátnej správy aj s nariadením vlády a so všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány.

Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon.

Zo spisu Okresného súdu v Prešove sp. zn. 21Cb 221/2008 predloženého Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou spolu so žiadosťou na rozhodnutie sporu o právomoc Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že žalobca žalobou podanou na Okresný súd v Prešove okrem ďalších nárokov žiadal, aby súd zaviazal žalovaného k povinnosti zaplatiť poplatok z omeškania vo výške 0,2 % za každý deň omeškania zo sumy 49.269,53 € od 19.12.2002 do 12.2.2008 a 0,05 % denný úrok z omeškania zo sumy 132.541,46 € od 19.12.2002 do 12.2.2008 do troch dní od právoplatnosti rozsudku; Okresný súd v Prešove rozsudkom č. k. 21Cb 221/2008-115 zo dňa 10.2.2009 konanie v časti prevyšujúcej 9,88 % ročný úrok z omeškania zo sumy 132.541,46 € od 19.12.2002 do 12.2.2008 zastavil a žalobu zamietol; Krajský súd v Prešove na základe odvolania žalobcu proti uvedenému rozsudku okresného súdu uznesením č. k. 2Cob 25/2009-178 zo dňa 10.9.2009 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o čiastočnom zastavení konania a zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby, v tejto časti konanie zastavil s tým, že po právoplatnosti uznesenia vec bude postúpená Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou; z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd ako súd odvolací po preskúmaní napadnutého rozhodnutia súdu prvého stupňa dospel k názoru, že v danej veci nie je daná právomoc súdu na konanie, pretože ide o vec, ktorú podľa zákona prejednávajú a rozhodujú o nej iné orgány; krajský súd konštatoval, že dlh žalovaného

(právneho nástupcu zaniknutej príspevkovej organizácie Nemocnica s poliklinikou S. Ľ.) proti pôvodnému veriteľovi P. družstevná zdravotná poisťovňa za nezaplatené poistné i nárok na poplatok z omeškania, ktorý je uplatňovaný v tomto konaní z oneskorene zaplateného poistného od 19.12.2002 do 12.2.2008 je nárokom, ktorý zodpovedá ust. § 23 ods. 2 zákona o zdravotnom poistení, ktorý nárok vznikol ako následok oneskoreného plnenia nárokov z práva verejného a nie z pohľadávky z práva súkromného s tým, že tento charakter uvedenej pohľadávky zostáva trvalo zachovaný a nemôže sa zmeniť ani v prípade, že sa pohľadávka postupuje, resp. prechádza zo zákona na iné subjekty, teda ani použitie právnych predpisov z oblasti súkromného práva pri nakladaní s ňou neznamena, že sa zmenila na pohľadávku súkromnoprávnu, a preto pri vymáhaní nedoplatku na poistnom, či poplatku z omeškania za jeho nezaplatenie alebo oneskorené zaplatenie nie je žalobca so žalovaným v súkromnoprávnom vzťahu a dlhy, ktoré vznikajú žalobcovi zo vzťahov z práva verejného, nemožno považovať za dlhy, ktoré majú rovnakú povahu ako dlhy z práva súkromného; podľa názoru odvolacieho súdu predmetný nárok je nepochybne nárokom z práva verejného a pri vymáhaní nedoplatkov na poistnom a poplatku z omeškania nie je zdravotná poisťovňa s platiteľom poistného v súkromnoprávnom vzťahu, pričom tento charakter pohľadávky vyplývajúci z práva verejného sa nezmenil ani tým, že sa pohľadávky postúpili na iný subjekt, ako aj, že o tomto nároku v zmysle § 85h ods. 3 zákona č. 581/2004 Z.z. má právo rozhodnúť Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, z ktorých dôvodov podľa § 221 ods. 1, 2 O.s.p. zrušil rozhodnutie súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby, v tejto časti konanie zastavil s tým, že po právoplatnosti uznesenia bude vec postúpená Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

Je zrejmé, že predmetom skúmania v danej veci je otázka nároku na poplatok z omeškania, ktorý je uplatňovaný v tomto konaní z oneskorene zaplateného poistného od 19.12.2002 do 12.2.2008, ktorý zodpovedá ust. § 23 ods. 2 zákona o zdravotnom poistení.

Podľa § 23 ods. 1, 2 zákona č. 273/1994 Z.z. ak platiteľ poistného zistil, že poistné nebolo uhradené včas a v správnej výške, je povinný zaplatiť poplatok z omeškania vo výške 0,1 % z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania odo dňa pôvodnej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac alebo odo dňa skrátenia poistného za príslušný kalendárny mesiac do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet príslušnej poisťovne.

Ak poisťovňa zistí nedostatky uvedené v odseku 1, predpíše platiteľovi poistného poplatok z omeškania vo výške 0,2 % z dlžnej sumy poistného za každý kalendárny deň, prípadne odo dňa pôvodnej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac alebo odo dňa skrátenia tohto poistného za príslušný kalendárny mesiac do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet príslušnej poisťovne.

Podľa § 87 bod 1./ zákona č. 581/2004 Z.z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov zrušuje sa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z.z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov.

Podľa § 85h ods. 1, 2, 3 zákona č. 581/2004 Z.z. zdravotná poisťovňa uplatňuje na úrade nárok na dlžné poistné, nárok na poplatok z omeškania z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

Zdravotná poisťovňa vymáha pohľadávky na poistnom vrátane poplatku z omeškania z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004, na základe právoplatného rozhodnutia úradu.

Úrad vydáva platobné výmery vo veciach poplatkov z omeškania, ak ide o pohľadávky na poistnom vyplývajúce z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

Podľa § 18 zákona č. 581/2004 Z.z. ods. 1, písm. a/ bod. 3/ úrad vykonáva dohľad nad verejným zdravotným poistením tým, že vydáva platobné výmery vo veciach uplatnených zdravotnou poisťovňou, ak ide o pohľadávky na poistnom vyplývajúce z neodvedených preddavkov na poistné alebo neodvedeného nedoplatku na poistnom podľa osobitného predpisu, (§ 17 ods. 7 a § 19 ods. 11 zákona č. 580/2004 Z.z. v znení zákona č. 352/2005

Z.z.), úroky z omeškania (§ 18 ods. 1 zákona č. 580/2004 Z.z. v znení zákona č. 352/2005 Z.z.).

Z citovaných právnych noriem vyplýva, že bolo povinnosťou zdravotnej poisťovne podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z.z., pokiaľ zistila nedostatky uvedené v § 23 ods. 1, predpísať platiteľovi poistného poplatok z omeškania vo výške 0,2 % z dlžnej sumy poistného za každý kalendárny deň, prípadne odo dňa pôvodnej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac alebo odo dňa skrátenia tohto poistného za príslušný kalendárny mesiac do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet príslušnej poisťovne a zrušením zákona č. 273/1994 Z.z. zákonom č. 581/2004 Z.z., účinnosťou tohto zákona dňom 1.11.2004, prešla táto povinnosť na úrad podľa § 85h ods. 3 v spojení s § 18 ods. 1 tohto zákona.

Z uvedenej právnej úpravy možno konštatovať, že Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou ako orgán štátnej správy na úseku zdravotnej starostlivosti je príslušný rozhodovať o nárokoch na dlžné poistné, nárokoch na poplatok z omeškania z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo skutkových okolností teda vyplýva, že predmetom skúmania v predmetnej veci je otázka nároku na poplatok z omeškania, ktorý je uplatňovaný v tomto konaní z oneskorene zaplateného poistného od 19.12.2002 do 12.2.2008, zodpovedajúci ust. § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z.z., ktorý nárok vznikol ako následok oneskoreného plnenia poistného, o čom mala rozhodnúť Perspektíva družstevná zdravotná poisťovňa a účinnosťou zákona č. 581/2004 Z.z. dňom 1.11.2004 prešla právomoc na rozhodnutie vo veciach zdravotného poistenia, ak išlo o pohľadávky na poistnom vyplývajúce z neodvedeného alebo oneskorene odvedeného poistného na zdravotné poistenie, na ktoré mala zdravotná poisťovňa nárok podľa predpisov účinných do 31. decembra 2004, podľa § 85h ods. 3 na Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

Účelom vyberania týchto poplatkov je realizácia politiky vlády v oblasti zdravotného poistenia a ochrany zdravotnej starostlivosti. Tieto poplatky predstavujú zdroj príjmov príslušnej zdravotnej poisťovne, podobne ako aj iné odvody, pokuty, penále, dane, zvýšenia

dane, úroky alebo exekučné náklady tvoriace zdroj príjmov štátneho rozpočtu, štátnych fondov a rozpočtov obcí. Ich spoločnou črtou je však to, že vo vzájomnom vzťahu vždy dominuje štát ako subjekt, ktorý povinnosť platiť poplatok ukladá adresátovi tejto povinnosti zákonom.

Ukladanie povinnosti platiť poplatky a podobné odvody formou zákona a metódy a spôsoby ich vynútenia si tejto povinnosti sú prejavom mocenského oprávnenia štátu a tohto postavenia sa štát za súčasného právneho stavu nemôže zbaviť.

V jeho mene "vo veciach poplatkov" a v danom prípade poplatku z omeškania, uplatňovaný v tomto konaní z oneskorene zaplateného poistného, rozhoduje príslušný orgán štátnej správy, ktorým je v danom prípade Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

Vychádzajúc z tohto jeho postavenia, ktorému zodpovedá právna úprava ustanovená v § 85h ods. 3 v spojení s § 18 ods. 1, písm. a/ bod. 3/ zákona č. 581/2004 Z.z. nemožno vylúčiť jeho právomoc rozhodovať "vo veciach poplatkov z omeškania z oneskorene zaplateného poistného", ktorá je výlučne v jeho dispozícii ako orgánu štátnej správy na úseku ochrany zdravotnej starostlivosti obsiahnutá.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky zastáva názor, že pokiaľ zákonodarca určil orgán (úrad), ktorý je v rámci vymedzenej pôsobnosti oprávnený rozhodovať o právach a povinnostiach vyplývajúcich z predchádzajúceho zákona a súčasne ho poveril výkonom dohľadu nad verejným zdravotným poistením, potom tento orgán (úrad) je oprávnený a súčasne povinný konať o uplatnených nárokoch bez ohľadu na to, kto si tento nárok uplatnil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky súčasne poukazuje na to, že účelom každej právnej úpravy v konkrétnej oblasti verejnej správy je vytvoriť zákonný rámec verejným subjektívnym právam a verejným povinnostiam vyplývajúcich z verejnoprávnych vzťahov. Obsah verejných práv je preto jedným z kritérií legality verejnej správy. Súčasne dáva do pozornosti, že výkon verejnej správy nie je možné prerušiť alebo ukončiť a preto v súlade s princípom kontinuity verejnej správy, orgán, ktorému zákon zveril úlohy na danom úseku verejnej správy, musí túto funkciu v plnom rozsahu plniť, z ktorých dôvodov, ak orgán zákonom určený na výkon dohľadu nad verejným zdravotným poistením, by nekonal

v rozsahu zákonom vymedzených oprávnení, porušoval by nielen princíp kontinuity a legality verejnej správy, ale najmä ústavou zaručené práva osôb, ktorých záležitostí je povolaný riešiť.

Vyberaním poplatkov sa realizuje verejnoprávny nárok štátu ustanovený na základe zákona a medzi účastníkmi konania teda nejde o občianskoprávne, prípadne obchodné, vzťahy, z ktorých prípadné spory by v rámci svojej právomoci (§ 7 O.s.p.) riešil súd v občianskom súdnom konaní.

Okresný súd Prešov ako súd prvého stupňa v danom prípade vec prejednal a meritórne rozhodol, hoci ide o vec, ktorú podľa zákona prejednávajú a rozhodujú o nej iné orgány (§ 7 ods. 1 O.s.p.) a nejde ani o vec podľa § 7 ods. 2, 3 O.s.p.. Nedostatok právomoci súdu je neodstrániteľná podmienka konania (§ 104 ods. 1 O.s.p.), ku ktorej Krajský súd v Prešove ako súd odvolací správne prihliadol v zmysle § 103 O.s.p. s použitím § 211 O.s.p. a správne postupom podľa § 221 ods. 1, 2 O.s.p. napadnutý rozsudok prvostupňového súdu zrušil, konanie zastavil a zároveň vec postúpil príslušnému orgánu Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, ktorý je povinný o nároku žalobcu rozhodnúť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky nemohol prihliadnuť na námietku Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, že úrad môže vydať platobný výmer len na návrh zdravotnej poisťovne, a teda nárok na poplatok z omeškania podľa § 85h ods. 3 zákona č. 581/2004 Z.z. môže na úrade uplatniť len zdravotná poisťovňa, ako aj, že návrh na vydanie platobného výmeru nemôže podať iný subjekt, v danom prípade G., a.s.. Uvedená námietka sa týka aktívnej legitímácie žiadateľa - žalobcu, ktorá môže byť posudzovaná až v konaní v merite veci a preto nemôže byť predmetom v spore o právomoc medzi súdom a orgánom štátnej správy v zmysle § 8a O.s.p.

Na základe uvedeného dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v predmetnej veci nie je daná právomoc súdu konať vo veci, a preto rozhodol v spore o právomoc medzi Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a Okresným súdom Prešov tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave, dňa 21. apríla 2010

JUDr. Zdenka Reisenauerová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Peter Szimeth